

תוספת שבת

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

זמני הדלק"נ שבת מוקדם פרשת חיי שרה
ירושלים: 4:03 מוקדם: 3:53
בני ברק: 4:17 מוקדם: 4:07
מודיעין עילית: 4:11 מוקדם: 4:01
חיפה: 4:09 מוקדם: 3:59
טבריה: 4:06 מוקדם: 3:56

סיפור מרבי ירוחם זיע"א: מי שיוצא מאוחר בערב שבת אין לו השגחה!! ודברים נפלאים על פרשת השבוע חיי שרה, ובו יבואר מעלת וזריזות להכנס לשבת, והטעם לנדרי זירוזין: מנין שנשבעין לקיים את המצוה (נדרים ח').

והמקור מנזיר שהרחיקוהו מכל היוצא מהיין, ואמרו ז"ל סחור סחור לכרמא לא תקרב (ע"ז י"ז), ויסוד הגדרים להתרחק מהעבירה ריחוק אחר ריחוק, וכמו אש בוערת שהאדם מתרחק ובורח ממנה הרחק כמטחוי קשת, ואף שבודאי ברור שלא יקרב ולא יגע בזה בשום אופן אבל כן הוא בטבעו של עולם, אצל אבק שריפה לא ישא אדם אפילו ריח של אש ומפני מה? משום שיכול להתפוצץ, אומות העולם אינם מבינים איסור יחוד וזהו מפני שאינם מפחדים כל כך אם יעברו על העבירה, כשאדם חרד מעבירה כמו מאש בוערת עושה גדרים וסייגים, אבל כשאין הדבר אצלו מסוכן כ"כ, אינו עושה סייגים, אצל מי שהיתה עבירה כחתיכת אש בוערת אצלו היה אימה ופחד מבהיל מאד, כמו שמתיראים מהאש ומתרחקים בתכלית הריחוק. פן חלילה יפול בה וישרף, ודווקא הם עשו איסור יחוד וכיו"ב כל הגדרים והסייגים לתורה,

לכאורה מי היה צריך יותר להשביע לשליח שיקיים שליחותו אנחנו או אברהם וסוד הדבר הוא להפך, אנחנו אין אנו יודעים כלל צורך להשביע, סומכים אנו על דיבור בעלמא, ודוקא האבות הם שהשביעו, משום שידעו מה משנה דיבורו, והסכנה הגדולה שיש בזה, ומאד מאד פחדו ויראו מדיבור שאינו אמיתי, וע"כ עשו גדרים

וסייגים, שבועות על שבועות, אנחנו שאין אנו משביעים הוא משום שאין אנו יודעים כלל הסכנה שיש במשנה דיבורו, ואין זה אצלינו כמו אש, וע"כ אינו יוצא להשביע את יצרו, אברהם לא בטח אפי' באליעזר בלי שבועה בידעו הסכנה הגדולה שיש בשינוי דיבור, עכ"ל.

בפרשתנו מספר מרן המשגיח הג"ר ירוחם ליוואוויץ צוק"ל בספרו דעת תורה (עמ' קנ"ו) על הפסוק בסיפור אליעזר "אנכי בדרך נחני ה'" (כ"ד כ"ז) והביא גם עדויות מעצמו שלפעמים הולכים בדרכים מסוכנות ורואים השגחה, וכתינוק שלוקחים אותו ביד ולפעמים הולך בדרך סלולה ואם ה' לא ידריךך עליה, לשוא יהיה כל עמלך, (ע"ש בהרחבה) נביא את הסיפור שרבי ירוחם מספר על עצמו שהלך בלי השגחה. מספר רבי ירוחם שגר בסמוך לקעלם ומעולם לא חזר לביתו בערב שבת, כי כמה עיכובים מתרחשים כשנוסעים בער"ש, והנה פעם אחת היה לי נחיצות גדולה ונסעתי לביתי בער"ש ואמנם יצאתי מוקדם מאד וזמן הרבה קודם השבת, וכמעט שנשאיתי על הדרך ובקושי גדול הגעתי סמוך להדלק"נ, כל מיני מכשולים והרפתקאות שיכלו להתרחש עברו עלינו, פעם נשבר הסדן של האופנים ופעם נשבר האופן עצמו, פעם זה ופעם אחרת ממש כל שעה ושעה קרו לנו דברים מחודשים וראינו ממש בחוש כי אין ה' איתנו בדרך, ומאז קבלתי על עצמי לעולם לא לצאת בערב שבת!! ומאידך בזמן מלחמה הלך והיה לו ס"ד מיוחדת וידע שזה הדרך הנכונה אשר הוכיח לפני ה'...

ובעמ' קנ"ד הביא רב ירוחם ליבוביץ צוק"ל יסוד נוסף בפר' חיי שרה על הפסוק ואשביעך בה' אלוקי השמים (כד ג') ששואל למה אברהם הוצרך להשביע לאליעזר ולא האמין לו בלי שבועה הרי אליעזר היה עבדו שהשקה מתורת רבו? ותירץ: סוד הדבר, מצינו בתורה ענין של גדרים וסייגים, לכל מצוה ומצוה עשו חז"ל סייגים וגדרים, כמה וכמה איסורי דרבנן יש לנו רק למצוות שבת,

מעשים נפלאים על הגאון הגדול רבי אברהם ארלנגר צוק"ל בעל הברכת אברהם ומר"י קול תורה מהספר החדש "הליכות והנהגות"

כבר היה בשיחה בקמניץ. וכשהגיע ממעריב הוא היה מופתע מהאורח, סיפרתי לו שנתקעתי בב"ב אחרי הלוויה וכו', הוא נזף לי, איך אתה מסוגל לצאת בשעה 2:20 מב"ב בערב שבת קודש? איך אתה לא מפחד מחילול שבת שלך? חילול שבת של הנהג? והוא הוסיף ואמר, אני בשעה 12:00 כבר עזבתי את ב"ב, היה אוטובוס בס"ד. הוא נסע דרך פתח תקוה, והגענו ב 2:00 כבר לירושלים, מאז עד היום מהדהד באוזני ואני מאז כבר לא

מספר נכדו רבי אליהו ארלנגר שליט"א: בהלוויה של הרב שך צוק"ל היה בחשוון בערש"ק ויצאו אוטובוסים מקול תורה. ואני נשאיתי בבית החיים עד הקבורה ולא שמתי לב שכבר הגיע 2:20 ורק אז עליתי על טנדר שיצא מב"ב, היה הרבה פקקים, והגעתי לירושלים בארבע שהיה צפוף. ידעתי שאני לא יכול להגיע לביתי, אז התקשרתי לסבתא שלי אם אני יכול לבוא לסעודת שבת, הגעתי לשם ממש בצפוף והוצאתי את המוקצע"ס. הסבא

מסוגל לצאת מאוחר בערב שבת, מחשש חילול שבת!!

שבת קודש קדשים

ימי שבת קודש היה אצלו רצף שלם של עבודה, מליל שישי בבחורות, הוא אמר לי, שהוא היה עושה משמר כל הלילה. ואז מיום חמישי עד הדלקת נרות היה רצף של לימוד, חוץ משעה לפני הדלקת נרות של התארגנות, צרכים המוכרחים. גם בהמשך החיים, הוא לא עשה משמר כל הלילה, אבל חלק מהלילה וכל השישי-שבת היה רצוף: הזמן שלו בקול תורה, אח"כ השיחות שהוא מסר הן בליל שבת, הן במוצאי שבת, וסדרים אחרי סעודת שבת היה לו קביעות, סדר עד 11:00 באחווה. וגם כשהיה לו קשה אז הוא עמד במקום כדי שלא להרדם, והזיז את הרגליים כדי שלא להרדם עד 11:00. והפסקי דממה בנעימות ובניגונים. כל השבת היה אצלו רצף של עבודה גדולה מאוד.

כל ספרי המוסר היו חקוקים על לוח ליבו. הרי בלימוד המוסר באמת יש את הלמיגרס, ויש את הלמיסבר, יש את המילים אבל יש את הלחוקק הלב, והספרי מוסר היה בלוע בליבו, כל פעם שהיה מסביר קטע של רבינו יונה או קטע של חובת הלבבות, ראו איך שהדברים חקוקים על לוח ליבו, ממש למעשה למעשה.

לפני ימים נוראים היה רגיל להגיד שמי שלא לומד הלכות שבת אין לו אפשרות שיהיה לו כפרה, הרי אחד מתנאי התשובה זה קבלה להבא, איך אפשר לקבל להבא אם היעירות דבש אומר שמי שלא לומד הלכות שבת לא ימלט שלא יכשל, חייבים ללמוד הלכות שבת. ופעם דיברתי איתו על הלכה בבורר, והוא אמר לי שלדעתו זה מותר. והוסיף שזה קורה לו עשרות פעמים, ולפי דבריו אני צריך לעשות תשובה על עשרות פעמים שזה קרה לי, וזה לא בתוכנית. אז חזיתי לדעתיה, שכל פעם שהוא לומד איזה הלכה ומתברר שהוא טעה, אז הוא עושה תשובה על כל הפעמים שהוא עשה את זה בשוגג, רק פה התברר שלא צריך לעשות תשובה. ופעם על איזה הלכה הוא אמר לי שהיה לו איזה ספק, והוא לא יודע, ואין לו בזה הכרעה, והוא כתב בפנקס שישאל את אליהו הנביא האם צריך להביא על זה כפרה.

היה תקופה של האינתיפאדה בארץ הקודש, שנתיים וחצי היה פחד, בפרט בירושלים, כל יום היה פיגועים ופצצות. (אגב במאמר המוסגר, בלוויה של ר' חיים ברים, שהיה באותו תקופה, היה איזה זמן של בהלה, בלוויה משהו הזיז שם פחי-זבל, ואחד שפחד שזה יריות, צעק יריות, ונהיה שם בהלה גדולה, וכולם ברחו לכל הכיוונים ועלו לגגות. ואחרי זה נודע לי שהוא גם היה שם. אז הוא עשה חשבון, מה עכשיו החיוב מחובת השתדלות, אם נגיד שאומרים שיש יריות לאן אני יברח, אם אני יברח, אולי היריות הם לשמה, מה הענין לברוח לשמה, אז שב ואל תעשה, אלא מאי דוחפים, אז הוא החזיק בקיר כדי לא ליפול).

עכ"פ, באותו תקופה הייתי אצלו בליל הסדר, ליל הסדר תשס"ב, היה נפלא מאוד הרוממות והקרבת אלוקים, כל הליל הסדר היה מעורב יראה ואהבה, יראה מדקדוק ההלכה, ואהבת ה' הרבה הרבה... תמיד ידענו שהוא הולך ביו"ט לכותל המערבי, היה לו קביעות שנים רבות, ביו"ט עצמו, שאלו אותו הנכדים נו, אתה הולך לכותל או שאתה מפחד מהערבים. הוא אמר, אני לא מפחד

מהערבים בגלל שאני בוטח על הקב"ה, אבל הרב אלישיב עשה עסק מהמצלמות, הרב אלישיב אחז שיש חשש של חילול שבת ויו"ט במצלמות שיש ברובע, אז אני לא הולך ביו"ט אני ילך במוצאי יו"ט. אז למדנו מזה מוסר השכל, שממה צריך לפחד? מערבים אין מה לפחד, יש פצצות? יש בורא עולם ויש ביטחון, אבל צריכים לפחד מיראת חטא, הוא מפחד מחילול יו"ט משאלה של דרבנן. (א.ה. יצויין שענין זה טופל, ע"י הגה"ג רבי יהושע נויבירט צוק"ל והגר"מ הלבפשטאם צוק"ל בהסכמת הגר"ש, ובכ"ז בעל השמירת שבת כהלכתה הגר"י נויבירט צוק"ל אחז שאסור ללכת לכותל ביו"ט מחמת החילולי שבת שנעשית ע"י המשטרה, שהרי כמה שיותר אנשים באים לכותל כנגד באים יותר שוטרים ומכשילים אותם בחילולי שבת!!)

כבוד שמים לעמוד בקריאת התורה!

וכל קריאת התורה נחשב כקבלה כעת מהר סיני.

הקדמה לסיפור: בסי' קמ"ו סעיף ד' לגבי קריאת התורה הביא הרמ"א: ויש מחמירין ועומדין וכן עשה מהר"ם, אמנם השו"ע והגר"א הקילו בזה (ע"ש) וכן יש קולא נוספת שהביא המשנ"ב: שמי שחלש ואין דעתו מיושבת יכול לשבת. [אמנם בשעת אמירת ברכו וברוך ה' המל"ו לכו"ע צריכין לעמוד - ס"ק י"ח י"ט] ועוד הוסיף המשנ"ב: טעם לעמוד בקריאה, וז"ל: והב"ח כתב בסי' קמ"א דגם המהר"ם מודה דמדינא שרי אלא דס"ל דראוי להדר ולעמוד מפני שצריך האדם לעלות בדעתו כששומע הקריאה מפי הקורא כאילו קבלה אותה שעה מהר סיני, ובהר סיני היו כל ישראל עומדים, כדכתיב אנכי עומד בין ה' וביניכם וכו' ומי שהוא איש חלש וקשה לו לעמוד ועי"ז אין דעתו מיושבת לכיון היטב לקול הקורא יש לו לישב עכ"ל.

רבינו הגר"א ארלנגר זצ"ל חשש מאוד על חילול ה'. כמו שכל ימיו היה בקידוש ה', הוא פחד מאוד מחילול ה'. קריאת התורה, בבריסק נהגו לעמוד, אבל כשהוא הגיע, כמדומני, לגיל 65 הוא עשה התרת נדרים בגלל שכבר קשה בגיל 65 לעמוד. ופתאום, כשהייתי אצלו, בערך בגיל 75, אני רואה אותו עומד. זה היה פרשת תזריע-מצורע. ואחרי זה הוא סיפר לסבתא שזה היה מאוד קשה לו שתי פרשיות לעמוד על הרגליים. אז אמרתי לו, לא עשית התרת נדרים? אז הוא אמר שהוא עשה התרת נדרים, אבל לימים הוא התעורר שיש פה שאלה של חילול ה'. והוא אמר: ראשית, הרי בבריסק מאוד מקפידים על זה. ר' יושע בער אפילו לא ידע שזה חומרא, היה לו ברור שצריכים להקפיד על זה כי הבריסקער רב, גם בסוף ימיו, בחוליו, הקפיד על זה. אז מה גידו, יראו שאני יושב? זה חילול ה'. וחזן מזה, פעם אחת דרשתי ברבים בערב מעמד הר סיני, בערב מתן תורה, ואמרתי שקריאת התורה זה זמן של מתן תורה. והראיה: שהפוסקים אומרים שצריכים לעמוד. נו, אז אנשים שומעים ואומרים הוא אומר את זה בדרשה, ואני בעצמי לא נוהג בזה, זה חילול ה'. מאז אני מקפיד על זה, בלי נדר. (ע"כ מהספר). [א.ה. נראה לעורך להוסיף שאולי משמים עזרו לו שאכן יעמוד כיון שהתפלל בבריסק שכולם עומדים, וכך לא יעבור על איסור דרבנן המובא במס' נדרים דף טו. והתניא דברים המותרין ואחרים נהגו בהם איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם, שנאמר לא יחל דברו.]